

PER COMENÇAR

- 3 Presentació | Els calers, on calen
- 4 Pressupostos participats | Aprofundir en la democràcia

MOBILITZAT

- 5 - 6 Oferta d'activitats | Tot a punt per posar-te en marxa
- 7 Mitjans de comunicació | Explica't bé i fes-te entendre

EN TEORIA

- 8 Antecedents | La lliçó que ve del sud
- 9 Experiències internacionals | Un model per a cada lloc
- 10 Pressupostos actuals | Les idees es tomen números
- 11 Fases i actors | La importància d'un bon guió
- 12 Cohesió social | Una ocasió per equilibrar la balança
- 13 Sostenibilitat | Decidir pensant en el futur
- 14 Gènere | Per als homes i per a les dones
- 15 Potencialitats i dificultats | No és fàcil, però val la pena

A LA PRÀCTICA

- 16 Projectar | FIGARÓ - MONTMANY | Com construir des de la base
- 17 Dissenyar | ALBACETE | L'associacionisme pren la paraula
- 18 Preveure | SABADELL | Pressupostos a quatre anys vista
- 19 Experimentar | CALLÚS | Un poble amb molt d'enginy
- 20 Aplicar | RUBÍ | Un projecte pioner a Catalunya
- 21 Corregir | PUENTE GENIL | Quan la il·lusió supera el fracàs
- 22 Pensar en Gènere | EUSKADI | Un primer pas cap a la igualtat radical
- 23 Pensar en Infància | SAO PAULO | La participació, des de l'escola
- 24 A més | Urbanitzar | CARDEDEU | Imaginar junts el futur comú
- 25 A més | Compartir | MANRESA | Un entramat de veus ciutadanes
- 26 A més | Opinar | ARBÚCIES | El deure d'escoltar abans de decidir

els calers, on calen

El que tens a les mans és la guia de la campanya "Els calers, on calen", que ha promogut Ciutadans pel Canvi, amb la intenció de donar a conèixer arreu de Catalunya els anomenats Pressupostos Participats.

La nostra voluntat és informar la ciutadania i dotar-la de noves eines de participació social i política. I promoure la mobilització, començant per on aquesta és més factible i pot tenir més repercussió: els municipis.

Aquesta guia ofereix informació sobre què són els pressupostos municipals (i què no són), quins capítols contenen, quins d'aquests capítols estan condicionats per compromisos previs en matèria de costos de personal o d'inversions, quins tràmits se solen fer per confeccionar els pressupostos i qui participa habitualment en la seva elaboració. Hem volgut ser prudents a l'hora de delimitar possibles canvis en el procés de redacció dels pressupostos, però ens sembla que cal promoure la participació directa dels ciutadans i les ciutadanes en aquest terreny, si volem millorar la qualitat de la democràcia.

experiències arreu del món

En aquests fulls, també s'informa de diverses experiències de participació dutes a terme, des de fa bastants anys, al Brasil. I, sense anar tan lluny, expliquem iniciatives més modestes que hi ha hagut en alguns municipis de Catalunya i de la resta de l'Estat. En general, solen ser petits passos, que poden servir per obrir nous camins que, al nostre entendre, tenen molt de futur.

Per això, proposem que les persones més actives i els grups i associacions més representatius de cada municipi es constitueixin en grups de suport a la campanya "Els calers, on calen". Convidem a fer-ho a les plataformes locals i sectorials de Ciutadans pel Canvi, allà on n'hi hagi, però també a associacions de veïns, ONG, moviments socials... i, en general, a tothom que estigui disposat a treballar en una acció ben concreta d'aprofundiment democràtic. En aquest tothom, cal comptar-hi sectors tradicionalment exclosos de la participació ciutadana, com la immigració i la joventut.

La campanya "Els calers, on calen" coincideix amb la publicació de materials semblants per part d'altres agents socials. Tots plegats, el que volem és que hi hagi una major sensibilitat pel que fa a la conveniència d'obrir les institucions a la ciutadania; i molt especialment en un element tan emblemàtic com són els pressupostos. Estem segurs que comptarem també amb la complicitat de regidors i alcaldes, alguns dels quals ja han pres la iniciativa en aquest terreny o han pensat fer-ho en els propers temps. De fet, aquesta complicitat entre la ciutadania i els responsables polítics pot ser el millor camí per fer realitat algun avenç notable en el terreny de la democràcia.

aprofundir en la democràcia

idees per a tots els gustos

L'únic element en comú de totes les experiències de pressupostos participats és la implicació activa de la ciutadania en el disseny dels comptes públics. Però hi ha moltes variables que tenen com a resultat propostes del tot diferents:

1. Territori

La majoria són a nivell municipal, però també s'han aplicat en regions.

2. Organització

Des d'assemblees de barri a consells de ciutat o sectorials.

3. Col·lectius

Persones individuals, entitats, polítics i tècnics.

4. Participació

Des d'un grapat de persones fins a milers. Com més ciutadans i ciutadanes implicats, més extensa és l'experiència.

Els pressupostos participats són mecanismes que permeten que els ciutadans i les ciutadanes, individualment o representats a través d'entitats, decideixin de manera directa a què es destinen els diners públics o, fins i tot, com es recullen.

En la majoria de casos, són una resposta als déficits de la democràcia. Fins ara, la gent només podia decidir sobre el seu govern quan anaven a votar o quan s'hi manifestaven en contra. Però aprofundir en la democràcia vol dir atorgar més poder a la ciutadania.

Amb els pressupostos participats, els responsables polítics traslladen una part d'un seu privilegi (elaborar els comptes públics) per cedir-lo a la ciutadania. I la cessió pot ser més o menys generosa, depenent de la voluntat del govern de tom. Pot ser que la ciutadania només pugui elaborar una llista de prioritats i que, més tard, el govern l'apliqui fins on pugui depenent dels recursos que té. O pot ser, com passa sovint, que el govern informi des del principi fins on pot arribar: que s'avaluin els costos de les iniciatives i que els ciutadans facin una proposta realista i assumible.

fronteres de la participació

Sigui com sigui, la majoria d'experiències que s'han fet fins ara han tingut un límit establert: una quantitat determinada de diners o un capítol concret dels pressupostos públics, sobretot el d'inversions. A vegades, s'ha estès fins a la partida de despeses corrents i serveis, però és enormement difícil que els ciutadans i les ciutadanes decideixin, per exemple, quant gastarà el govern en personal.

De tota manera, tot és possible. A Porto Alegre, al Brasil, la ciutat pionera en l'aplicació dels pressupostos participats, els veïns decideixen des del primer fins l'últim cèntim que inverteix l'ajuntament i, fins i tot, dissenyen el capítol d'ingressos. Però Porto Alegre és l'alumne més avantatjat de la classe i, a Europa, la majoria d'experiències que s'han iniciat han estat, al principi, més cauteloses.

A l'hora de fer uns pressupostos participats, no hi ha fórmules màgiques. Calen fórmules creatives, flexibles i adaptables a l'heterogeneïtat. Cada govern escriu el seu guió i tria els personatges de la pel·lícula. Estableix un sistema de treball i defineix qui hi podrà participar. En les primeres etapes del procés, les reunions solen estar obertes a tots els veïns i les veïnes (de tota la ciutat o d'un barri concret, en el cas dels pressupostos municipals). Però comptar sempre amb la població sencera s'ha demostrat que és inviable, tret de quan l'experiència té lloc en un municipi petit. I, per això, la mateixa població escull uns representants que seran els interlocutors del govern en les últimes fases del procés.

tot a punt per posar-te en marxa

Vols que el teu municipi estudiï la possibilitat de confeccionar uns pressupostos participats? Aleshores, pensa què cal fer i posa't a treballar. Comenta-ho amb alguns amics o companys, parlev amb la plataforma local de Ciutadans pel Canvi (CpC), si n'hi ha. O bé, poseu-vos en contacte amb l'oficina de CpC a la Rambla de Barcelona. També podeu compartir la idea amb altres entitats, associacions o ONG locals, que puguin estar interessades a apuntar-se a la campanya i a estirar el carro. L'important és compartir esperances, esforços i energies, sense que ningú es vulgui apuntar l'èxit tot sol. El secret de les campanyes com aquesta és ser capaços de sumar, sense afanys de protagonisme.

I teniu l'opció de demanar més materials o xerrades amb persones voluntàries que us brindarem des de la seu de la campanya i ampliar la informació, mitjançant el lloc web www.escalersoncalen.org. És important que comenteu a algun regidor o regidora la voluntat de promoure la campanya "Els calers, on calen" al vostre poble o ciutat. Hi ha ajuntaments que són sensibles a aquest tipus de demandes ciutadanes i alguns ens consta que han iniciat o volen iniciar alguna acció concreta per millorar el compromís i la participació de la ciutadania. La voluntat i la capacitat de sumar esforços i treballar plegats pot ser un valor afegit.

